

Judikatūras krājums

TIESAS SPRIEDUMS (virspalāta)

2012. gada 14. februārī*

Konkurence — Aizliegta vienošanās dalībvalsts teritorijā, kas aizsākusies pirms šīs valsts pievienošanās Eiropas Savienībai — Starptautiska mēroga aizliegta vienošanās ar ietekmi uz Savienības un Eiropas Ekonomikas zonas teritoriju — EKL 81. pants un EEZ līguma 53. pants — Lietu ierosināšana un sankcijas par pārkāpumu laikposmā pirms un pēc pievienošanās datuma — Naudas sodi — Komisijas un valsts konkurences iestāžu kompetenču nošķiršana — Naudas sodi, ko uzlikusi Komisija un valsts konkurences iestāde — “Ne bis in idem” princips — Regula (EK) Nr. 1/2003 — 3. panta 1. punkts un 11. panta 6. punkts — Jaunas dalībvalsts pievienošanās Eiropas Savienībai sekas

Lieta C-17/10

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Krajský soud v Brně* (Čehijas Republika) iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2009. gada 11. decembrī un Tiesā reģistrēts 2010. gada 11. janvārī, tiesvedībā

Toshiba Corporation,

T&D Holding, agrāk *Areva T&D Holding SA,*

Alstom Grid SAS, agrāk *Areva T&D SAS,*

Alstom Grid AG, agrāk *Areva T&D AG,*

Mitsubishi Electric Corp.,

Alstom,

Fuji Electric Holdings Co. Ltd,

Fuji Electric Systems Co. Ltd,

Siemens Transmission & Distribution SA,

Siemens AG Österreich,

VA Tech Transmission & Distribution GmbH & Co. KEG,

Siemens AG,

Hitachi Ltd,

Hitachi Europe Ltd,

* Tiesvedības valoda – čehu.

Japan AE Power Systems Corp.,

Nuova Magrini Galileo SpA,

pret

Úřad pro ochranu hospodářské soutěže.

TIESA (virspalāta)

šādā sastāvā: priekšsēdētājs V. Skouris [*V. Skouris*], palātu priekšsēdētāji A. Ticano [*A. Tizzano*], H. N. Kunja Rodrigess [*J. N. Cunha Rodrigues*], K. Lēnartss [*K. Lenaerts*], Ž. K. Bonišo [*J.-C. Bonichot*], J. Malenovskis [*J. Malenovský*] un U. Lehmušs [*U. Lohmus*], tiesneši A. Ross [*A. Rosas*] (referents), E. Borgs Bartets [*A. Borg Barthet*], M. Ilešičs [*M. Ilešič*], A. Arabadžijevs [*A. Arabadjiev*], K. Toadere [*C. Toader*] un Ž. Ž. Kāzels [*J.-J. Kasel*],

ģenerālvokāte J. Kokote [*J. Kokott*],

sekretāre K. Štranca-Slavičeka [*K. Sztranc-Sławiczek*], administratore,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2011. gada 7. jūnija tiesas sēdi,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

- *Toshiba Corporation* vārdā – *I. Janda*, advokāt, un *J. MacLennan*, solicitor,
- *Mitsubishi Electric Corp.* vārdā – *A. César* un *M. Abraham*, advokāti,
- *Alstom* vārdā – *M. Dubovský* un *M. Nulíček*, advokāti, *J. Derenne*, avocat, *K. Wilson*, solicitor, un *G. Dolara*, advocate,
- *Fuji Electric Holdings Co. Ltd* un *Fuji Electric Systems Co. Ltd* vārdā – *V. Glatzová*, advokāt,
- *Siemens Transmission & Distribution SA*, *Siemens AG Österreich* un *VA Tech Transmission & Distribution GmbH & Co. KEG* vārdā – *M. Nedelka*, advokāt,
- *Siemens AG* vārdā – *M. Nedelka*, advokāt,
- *Hitachi Ltd* *Hitachi Europe Ltd* un *Japan AE Power Systems Corp.* vārdā – *M. Touška* un *I. Halamová Dobišková*, advokāti, *M. Reynolds* un *P. J. Mansfield*, solicitors, *W. Devroe*, advocaat, *N. Green*, QC, un *S. Singla*, barrister,
- *Nuova Magrini Galileo SpA* vārdā – *M. Nedelka*, advokāt,
- *Úřad pro ochranu hospodářské soutěže* vārdā – *M. Vráb*, pārstāvis,
- Čehijas Republikas valdības vārdā – *M. Smolek*, pārstāvis,
- Īrijas vārdā – *D. O'Hagan*, pārstāvis, kam palīdz *S. Kingston*, barrister,
- Spānijas valdības vārdā – *S. Centeno Huerta* un *J. M. Rodríguez Cárcamo*, pārstāvji,
- Polijas valdības vārdā – *M. Szpunar* un *K. Zawisza*, pārstāvji,

- Slovēkijas valdības vārdā – *B. Ricziová*, pārstāve,
 - Eiropas Komisijas vārdā – *F. Castillo de la Torre* un *N. Khan*, kā arī *K. Walkerová* un *P. Němečková*, pārstāvji,
 - EBTA Uzraudzības iestādes vārdā – *X. Lewis* un *O. Einarsson*, pārstāvji,
- noklausījusies ģenerālvokātes secinājumus 2011. gada 8. septembra tiesas sēdē,
pasludina šo spriedumu.

Spriedums

- 1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt EKL 81. pantu, Padomes 2002. gada 16. decembra Regulu (EK) Nr. 1/2003 par to konkurences noteikumu īstenošanu, kas noteikti Līguma 81. un 82. pantā (OV 2003, L 1, 1. lpp.), un it īpaši tās 3. panta 1. punktu un 11. panta 6. punktu, kā arī Komisijas Paziņojuma par sadarbību konkurences iestāžu tīklā (OV 2004, C 101, 43. lpp.; turpmāk tekstā – “Komisijas paziņojums”) 51. punktu.
- 2 Šis lūgums ir iesniegts tiesvedībā starp dažādiem uzņēmumiem un *Úřad pro ochranu hospodářské soutěže* (Čehijas konkurences iestāde) saistībā ar tās lēmumu uzlikt šiem uzņēmumiem naudas sodus par Čehijas konkurences tiesību pārkāpumiem.

Atbilstošās tiesību normas

Savienības tiesības

- 3 Akta par Čehijas Republikas, Igaunijas Republikas, Kipras Republikas, Latvijas Republikas, Lietuvas Republikas, Ungārijas Republikas, Maltas Republikas, Polijas Republikas, Slovēnijas Republikas un Slovēkijas Republikas pievienošanās Eiropas Savienībai nosacījumiem un pielāgojumiem Līgumos, kas ir Eiropas Savienības pamatā (OV 2003, L 236, 33. lpp.; turpmāk tekstā – “Pievienošanās akts”), 2. pantā ir paredzēts:

“Pamatlīgumi un akti, ko iestādes [...] pieņēmusi[-šas] pirms pievienošanās, no pievienošanās dienas ir saistoši jaunajām dalībvalstīm un piemērojami tajās atbilstīgi minētajos Līgumos un šajā Aktā paredzētajiem nosacījumiem.”

- 4 1992. gada 2. maija Līguma par Eiropas Ekonomikas zonu (OV 1994, L 1, 3. lpp.; turpmāk tekstā – “EEZ līgums”) 53. pantā ir paredzēts tāds pats aizliegtu vienošanos aizliegums kā EKL 81. pantā paredzētais, un tā piemērošanas joma ir attiecināma uz visu Eiropas Ekonomikas zonu (EEZ).
- 5 Regulas Nr. 1/2003 preambulas 8. apsvērumā ir paredzēts:

“Lai nodrošinātu Kopienas konkurences noteikumu efektīvu īstenošanu un šajā regulā paredzēto sadarbības mehānismu atbilstīgu darbību, dalībvalstu konkurences iestādēm un tiesām, piemērojot valstu konkurences tiesību aktus attiecībā uz līgumiem un darbībām, kas var ietekmēt tirdzniecību starp dalībvalstīm, jānosaka par pienākumu arī piemērot [EKL] 81. un 82. pantu. Lai radītu līdzvērtīgus konkurences apstākļus attiecībā uz līgumiem [nolīgumiem], uzņēmumu apvienību lēmumiem un saskaņotām darbībām iekšējā tirgū, saskaņā ar [EKL] 83. panta 2. punkta e) apakšpunktu jānosaka arī attiecības starp valstu tiesību aktiem un Kopienas konkurences tiesību aktiem [..].”

- 6 Regulas Nr. 1/2003 preambulas 9. apsvērumā ir noteikts:

“[EKL] 81. un 82. panta mērķis ir konkurences aizsardzība tirgū. Šī regula, kas pieņemta minēto Līguma noteikumu īstenošanai, neliedz dalībvalstīm savā teritorijā īstenot valstu tiesību aktus, ar kuriem aizstāv citas likumīgas intereses, ja šādi tiesību akti ir saskaņā ar Kopienas tiesību aktu vispārējiem principiem un citiem noteikumiem. Ciktāl šādi valstu tiesību akti par galveno izvirza mērķi, kas atšķiras no konkurences aizsardzības tirgū, dalībvalstu konkurences iestādes un tiesas var piemērot šādus tiesību aktus savās teritorijās. [..]”

- 7 Atbilstoši Regulas Nr. 1/2003 preambulas 17. apsvērumam:

“Ja konkurences noteikumi jāpiemēro vienoti un, vienlaikus, tīkls jāpārvalda vislabākajā iespējamajā veidā, būtiski ir saglabāt noteikumu, ka dalībvalstu konkurences iestādes ir automātiski atbrīvotas no savas kompetences, ja Komisija pati uzsāk lietas izskatīšanu. [..]”

- 8 Šīs pašas regulas preambulas 18. apsvērumā ir noteikts:

“Lai nodrošinātu, ka ar lietām nodarbojas vispiemērotākās iestādes minētajā tīklā, jānosaka vispārēji noteikumi, kas konkurences iestādēm ļauj pārtraukt [apturēt] vai aizvērt [izbeigt] lietu, pamatojoties uz to, ka cita iestāde nodarbojas vai ir jau nodarbojusies ar to, ar mērķi, lai ar katru lietu nodarbojas viena iestāde. [..]”

- 9 Regulas Nr. 1/2003 preambulas 37. apsvērumā, kurš ir veltīts pamattiesību aizsardzībai, ir noteikts:

“Šī regula respektē pamattiesības un principus, kas jo īpaši ir atzīti Eiropas Savienības Pamattiesību hartā [turpmāk tekstā – “harta”]. Atbilstīgi, šī regula jāinterpretē un jāpiemēro, respektējot minētās tiesības un principus.”

- 10 Regulas Nr. 1/2003 3. pantā “attiecības starp [EKL] 81. [..] pantu un valstu konkurences tiesību aktiem” ir reglamentētas šādi:

“1. Ja dalībvalstu konkurences iestādes vai valstu tiesas piemēro valsts konkurences tiesību aktus attiecībā uz līgumiem [nolīgumiem], uzņēmumu apvienību lēmumiem vai saskaņotām darbībām [EKL] 81. panta 1. punkta nozīmē, kas minētā noteikuma nozīmē var ietekmēt tirdzniecību starp dalībvalstīm, tās attiecībā uz šādiem līgumiem [nolīgumiem], lēmumiem vai saskaņotām darbībām piemēro arī [EKL] 81. pantu. [..]”

2. Valsts konkurences tiesību aktu piemērošana nedrīkst izraisīt to līgumu [nolīgumu], uzņēmumu apvienību lēmumu vai saskaņotu darbību aizliegšanu, kuras var ietekmēt tirdzniecību starp dalībvalstīm, bet kuras neierobežo konkurenci [EKL] 81. panta 1. punkta nozīmē vai kuras atbilst [EKL] 81. panta 3. punkta nosacījumiem, vai uz kurām attiecas [EKL] 81. panta 3. punkta piemērošanas regula. Šajā regulā dalībvalstīm nav aizliegts savā teritorijā pieņemt un piemērot stingrākus valstu tiesību aktus, kas aizliedz vai atļauj [paredz sodu par] vienpusēju darbību, kurā iesaistīti uzņēmumi.

3. Neskarot vispārējos principus un citus Kopienas tiesību aktu noteikumus, šā panta 1. un 2. punktu nepiemēro, ja dalībvalstu konkurences iestādes un tiesas piemēro valstu tiesību aktus attiecībā uz apvienošanas [apvienošanās] kontroli, kā arī tie neliedz tādu valsts tiesību aktu piemērošanu, kas par galveno izvirza citādu mērķi nekā [EKL] 81. un 82. pantā izvirzīto.”

- 11 Turklāt Regulas Nr. 1/2003 11. panta, kura virsraksts ir “Sadarbība starp Komisiju un dalībvalstu konkurences iestādēm”, 6. punkta pirmajā teikumā ir ietverts šāds regulējums:

“Lietas izskatīšanas uzsākšana, ko veic Komisija, lai pieņemtu lēmumu saskaņā ar III nodaļu, atbrīvo dalībvalstu konkurences iestādes no to kompetences piemērot [EKL] 81. un 82. pantu.”

- 12 Regulas Nr. 1/2003 13. pantā, kura virsraksts ir “Tiesas procesu [Procedūras] apturēšana vai izbeigšana”, ir noteikts:

“1. Ja divu vai vairāku dalībvalstu konkurences iestādes ir saņēmušas sūdzību, vai ja tās rīkojas pēc savas iniciatīvas saskaņā ar [EKL] 81. pantu vai 82. pantu pret [attiecībā uz] to pašu līgumu [nolīgumu], apvienības lēmumu vai darbību, apstākļi, ka viena iestāde nodarbojas ar lietu, pārējām ir pietiekams pamats apturēt lietas izskatīšanu vai noraidīt sūdzību. Līdzīgi Komisija var noraidīt sūdzību, pamatojoties uz to, ka dalībvalsts konkurences iestāde nodarbojas ar attiecīgo lietu.

2. Ja dalībvalsts konkurences iestāde vai Komisija ir saņēmusi sūdzību par līgumu [nolīgumu], apvienības lēmumu vai darbību, ar kuru jau ir nodarbojusies cita konkurences iestāde, tā var to noraidīt.”

- 13 Regulas Nr. 1/2003 16. panta, kura virsraksts ir “Vienāda Kopienas konkurences tiesību aktu piemērošana”, 2. punktā ir paredzēts:

“Ja dalībvalstu konkurences iestādes atbilstoši [EKL] 81. pantam vai 82. pantam lemj par līgumiem [nolīgumiem], lēmumiem vai darbībām, uz kurām jau attiecas Komisijas lēmums, tās nevar pieņemt lēmumus, kuri ir pretrunā ar Komisijas pieņemto lēmumu.”

- 14 Atbilstoši Regulas Nr. 1/2003 45. panta 2. punktam šī regula stājas spēkā, sākot no 2004. gada 1. maija.

- 15 Komisijas paziņojumā daļā, kuras virsraksts ir “3.2. Lietas izskatīšana, ko Komisija uzsāk atbilstoši Padomes regulas 11. panta 6. punktam”, citu starpā ir atrodami šādi paskaidrojumi:

“[..]

— 51.Saskaņā ar [Regulas Nr. 1/2003] 11. panta 6. punktu dalībvalstu konkurences iestādes ir atbrīvotas no to kompetences piemērot [EKL] 81. un 82. pantu tajos gadījumos, kad Komisija ir uzsākusi lietas izskatīšanu, lai pieņemtu lēmumu saskaņā ar [Regulu Nr. 1/2003]. Tas nozīmē, ka tad, kad Komisija ir uzsākusi izskatīt lietu, dalībvalstu konkurences iestādes nevar rīkoties saskaņā ar to pašu juridisko pamatu attiecībā uz to pašu nolīgumu/tiem pašiem nolīgumiem vai darbību/darbībām, ko veicis tas pats uzņēmums/tie paši uzņēmumi tajā pašā attiecīgajā ģeogrāfiskajā un produktu tirgū.

[..]

— 53.Var rasties divu veidu situācijas. Ja Komisija ir pirmā konkurences iestāde, kas uzsāk lietas izskatīšanu, lai pieņemtu lēmumu saskaņā ar [Regulu Nr. 1/2003], tad dalībvalstu konkurences iestādes vairs nevar veikt šīs lietas izskatīšanu. [Regulas Nr. 1/2003] 11. panta 6. punktā ir paredzēts, ka tad, ja Komisija ir uzsākusi lietas izskatīšanu, dalībvalstu konkurences iestādes vairs neuzsāk savu lietas izskatīšanu, lai tam pašam nolīgumam/tiem pašiem nolīgumiem vai darbībai/darbībām, ko veicis tas pats uzņēmums/tie paši uzņēmumi tajā pašā attiecīgajā ģeogrāfiskajā un produktu tirgū, piemērotu [EKL] 81. un 82. pantu.

[..]”

Valsts tiesības

- 16 No Čehijas tiesību normām nozīme ir Likuma par konkurences aizsardzību 3. pantam. Līdz 2001. gada 30. jūnijam šis noteikums bija spēkā grozītajā Likuma Nr. 63/1991 *Sb. (Zákon č. 63/1991 Sb., o ochraně hospodářské soutěže)* redakcijā un, sākot no 2001. gada 1. jūlija – Likuma Nr. 143/2001 *Sb. (Zákon č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže)* redakcijā.

- 17 Atbilstoši Likuma par konkurences aizsardzību, tā līdz 2001. gada 30. jūnijam spēkā esošajā redakcijā, 3. panta 1. punktam:

“1. Jebkādi nolīgumi konkurentu starpā, uzņēmumu apvienību lēmumi un saskaņotas darbības konkurentu starpā [..], kas izkropļo vai var izkropļot konkrētās preces tirgū pastāvošo konkurenci, ir aizliegti un spēkā neesoši, ja vien šajā likumā vai speciālā likumā nav paredzēts pretējais vai nepastāv Konkurences ministrijas piešķirts atbrīvojums [..]. ”

- 18 Likuma Nr. 143/2001 *Sb.*, ar kuru 2001. gada 1. jūlijā tika aizstāts Likums Nr. 63/1991 *Sb.*, 3. panta 1. punktā paredzētais konkurenci ierobežojošu nolīgumu un darbību aizliegums būtībā saglabājās nemainīgs.

Fakti, administratīvā procedūra un pamatlieta

- 19 Šī lieta attiecas uz pasaules mēroga aizliegtu vienošanos gāzes izolācijas slēgiekārtu tirgū, kuras dalībnieki dažādos laikposmos no 1988. līdz 2004. gadam bija virkne Eiropas un Japānas uzņēmumu, kas darbojas elektrotehnikas nozarē. 2006. un 2007. gadā gan Komisija, gan *Úřad pro ochranu hospodářské soutěže* izskatīja noteiktus šīs lietas aspektus un katra no tām uzlika attiecīgajiem uzņēmumiem naudas sodus.

Savienības mēroga administratīvais process

- 20 Kā izriet no lēmumā par prejudiciālu jautājumu uzdošanu ietvertās informācijas, Komisija 2004. gada 30. septembrī nosūtīja *Úřad pro ochranu hospodářské soutěže* vēstuli, kurā informēja to par savu nodomu uzsākt lietas izskatīšanu attiecībā uz gāzes izolācijas slēgiekārtu tirgū pastāvošu aizliegtu vienošanos. Šajā vēstulē Komisija norādīja, ka attiecīgā pret konkurenci vērsta rīcība lielā mērā bija īstenota pirms 2004. gada 1. maija un ka, ņemot vērā grūtības uzlikt naudas sodu tikai par pēdējām šīs rīcības īstenošanas dienām (no 2004. gada 1. maija līdz 2004. gada 11. maijam), tajā ierosinātā lieta tiks attiecināta vienīgi uz tām ar šo aizliegto vienošanos saistītajām darbībām, kas Eiropas Savienības teritorijā ir veiktas pirms tās 2004. gada 1. maijā notikušās paplašināšanās. Komisija norādīja, ka tādējādi ir maz ticams, ka tā ierosinās lietu saistībā ar Čehijas Republiku.
- 21 2006. gada 20. aprīlī Komisija, pamatojoties uz EKL 81. pantu un EEZ līguma 53. pantu apvienojumā ar Regulu Nr. 1/2003, uzsāka naudas sodu piemērošanas procedūru. Šī procedūra, kas tika uzsākta pēc tam, kad tika saņemts pieteikums par iecietības režīma piemērošanu un 2004. gadā vairāku aizliegtās vienošanās dalībnieku telpās tika veiktas pārbaudes, bija vērsta pret kopumā 20 juridiskajām personām, tostarp arī *Toshiba Corporation* un pārējiem prasītājiem pamatlietā.
- 22 Komisijas 2007. gada 24. janvāra lēmuma par procedūru saskaņā ar EK līguma 81. pantu un EEZ līguma 53. pantu (Lieta COMP/F/38.899 – Gāzes izolācijas slēgiekārtas) (turpmāk tekstā – “Komisijas lēmums”), ar ko tika noslēgta attiecīgā procedūra, pamatojuma 2. un 3. punktā Komisija bija norādījusi, ka laikposmā no 1988. gada 15. aprīļa līdz 2004. gada 11. maijam attiecīgās aizliegtās vienošanās dēļ tika pārkāpts EKL 81. pants un laikposmā no 1994. gada 1. janvāra – arī EEZ līguma 53. pants attiecībā uz EEZ teritoriju, dažādiem aizliegtās vienošanās dalībniekiem atšķirīgos laikposmos piedaloties vienotā un turpinātā pārkāpumā. Šī lēmuma 6.6.2. iedaļā Komisija kā attiecīgās aizliegtās vienošanās izbeigšanas datumu noteica 2004. gada 11. maiju, tam par pamatu ņemot datumu, kad bija notikusi pēdējā tai zināmā darba sanāksme, kas beidzās, kad *Siemens AG* pārstāvji informēja pārējos minētās aizliegtās vienošanās dalībniekus par to, ka Komisija šajā dienā ir veikusi pārbaudes, par kurām iepriekš nebija ticis paziņots.

- 23 Kā izriet no Komisijas lēmuma pamatojuma 2., 3., 218. un 248. punktā ietvertajiem konstatējumiem, runa bija par kompleksu pasaules mēroga – izņemot Amerikas Savienotās Valstis un Kanādu – aizliegtu vienošanos, kura ietekmēja Eiropas Savienību un EEZ un kuras ietvaros attiecīgie uzņēmumi citu starpā apmainījās ar jutīgu informāciju par konkrēto tirgu, savā starpā sadalīja tirgus, noslēdza nolīgumus par cenām, kā arī izbeidza sadarbību ar uzņēmumiem, kas nebija šīs aizliegtās vienošanās dalībnieki.
- 24 Izņemot vienu uzņēmumu, *ABB Ltd*, kuram Komisija piemēroja iecietības režīmu, visiem lietas dalībniekiem, tostarp arī visiem prasītājiem pamatlietā, tika uzlikti naudas sodi kopsummā par vairāk nekā EUR 750 miljoniem. Vislielākais individuālais naudas sods vairāk nekā EUR 396 miljonu apmērā tika uzlikts uzņēmumam *Siemens AG*.

Valsts mēroga administratīvais process

- 25 2006. gada 2. augustā *Úřad pro ochranu hospodářské soutěže* attiecībā uz pamatlietā izvērtējamās aizliegtās vienošanās dalībniekiem ierosināja lietu par Likuma par konkurences aizsardzību pārkāpumiem. 2007. gada 9. februārī tā pieņēma pirmo lēmumu, ko prasītāji pamatlietā pārsūdzēja administratīvā kārtībā. *Úřad pro ochranu hospodářské soutěže* priekšsēdētājs, izskatot šos iebildumus, 2007. gada 26. aprīlī pieņēma lēmumu, ar kuru tika grozīts sākotnējais lēmums.
- 26 Šajā 2007. gada 26. aprīļa lēmumā šī iestāde konstatēja, ka *ABB Management Services Ltd* (*ABB Power Technologies Management Ltd* tiesību un saistību pārņēmējs), *ABB Switzerland Ltd*, *ABB Ltd*, *Alstom*, *Areva T&D SA*, *Fuji Electric Holdings Co. Ltd*, *Fuji Electric Systems Co. Ltd*, *Hitachi Ltd*, *Hitachi Europe Ltd*, *Mitsubishi Electric Corp.*, *Toshiba Corporation*, *Schneider Electric SA*, *Siemens AG*, *Siemens AG Österreich* (*VA Technologie AG* un *VA Tech T & D GmbH* tiesību un saistību pārņēmējs), *VA Tech Transmission & Distribution GmbH & Co. KEG*, *Siemens Transmission and Distribution Ltd* (agrāk – *VA Tech Transmission & Distribution Ltd*) un *Nuova Magrini Galileo SpA* Čehijas Republikas teritorijā ir piedalījušies aizliegtā vienošanās. Šādi rīkojoties, minētie konkurenti laikposmā līdz 2001. gada 30. jūnijam ir pārkāpuši Likuma par konkurences aizsardzību, tā redakcijā, kas izriet no grozītā Likuma Nr. 63/1991 Sb., 3. panta 1. punktā paredzēto aizliegumu un laikposmā no 2001. gada 1. jūlija līdz 2004. gada 3. martam – šā likuma, tā no Likuma Nr. 143/2001 Sb. izrietošajā redakcijā, 3. panta 1. punktā paredzēto aizliegumu. Tādējādi šie uzņēmumi laikposmā līdz 2004. gada 3. martam bija pārkāpuši Likumu par konkurences aizsardzību.
- 27 Pārkāpuma izbeigšanas datuma noteikšanai *Úřad pro ochranu hospodářské soutěže* izmantoja pēdējo datumu, kad varēja tikt iesniegti pierādījumi par attiecīgā pārkāpuma pastāvēšanu, proti, 2004. gada 3. martu, kas ir datums, kad bija reģistrēta pēdējā elektroniskā pasta vēstule, kas pierādīja saiknes starp pamatlietā izskatāmās aizliegtās vienošanās dalībniekiem esamību. Saskaņā ar Čehijas Republikas un *Úřad pro ochranu hospodářské soutěže* pārstāvju tiesas sēdē sniegto informāciju Čehijas konkurences tiesībās aizliegtas vienošanās beigu datuma noteikšanai tiek izmantoti novērtējuma kritēriji, kas atšķiras no Komisijas izmantotajiem.
- 28 Izņemot vienu uzņēmumu, kuram tika piemērots valsts tiesībās noteiktais iecietības režīms, pārējiem valsts mērogā ierosinātajā lietā iesaistītajiem uzņēmumiem tika uzlikti naudas sodi.

Tiesvedība Čehijas tiesās

- 29 Prasītāji pamatlietā pārsūdzēja *Úřad pro ochranu hospodářské soutěže* lēmumu *Krajský soud v Brně* [Brno apgabaltiesā]. Cita starpā tie apgalvoja, ka šī iestāde esot nepareizi noteikusi pamatlietā izvērtējamās aizliegtās vienošanās ilgumu un apzināti novirzījusi tās izbeigšanu līdz laikam pirms Čehijas Republikas pievienošanās Eiropas Savienībai, tādējādi pamatojot Likuma par konkurences aizsardzību piemērošanu. Prasītāji pamatlietā uzskata, ka saskaņā ar Regulas Nr. 1/2003 11. panta

6. punktu šai iestādei vairs neesot bijusi kompetence ierosināt lietu valsts mērogā, jo Komisija šajā pašā lietā jau bija uzsākusi lietas izskatīšanu Eiropas mērogā. Tādēļ tie secina, ka ar valsts mērogā ierosināto lietu ir pārkāpts “ne bis in idem” princips, kurš aizliedz dubultu sodīšanu.

- 30 Ar 2008. gada 25. jūnija spriedumu *Krajský soud v Brně* atcēla gan *Úřad pro ochranu hospodářské soutěže* 2007. gada 26. aprīļa lēmumu, gan tās sākotnējo 2007. gada 9. februārī pieņemto lēmumu.
- 31 *Krajský soud v Brně* atzina, ka prasītāju pamatlietā rīcība ir vienots un turpināts pārkāpums, un, pamatojoties uz Komisijas lēmumu, secināja, ka *Úřad pro ochranu hospodářské soutěže* bija kļūdaini uzskatījusi, ka attiecīgais pārkāpums ir beidzies 2004. gada 3. martā. Pārkāpums esot turpinājies līdz 2004. gada 11. maijam, t.i., pēc Čehijas Republikas pievienošanās Eiropas Savienībai un pēc Regulas Nr. 1/2003 spēkā stāšanās. Līdz ar to esot jāuzskata, ka tas tika izdarīts “jaunā tiesiskā regulējuma”, proti, EKL 81. panta un Regulas Nr. 1/2003, ietvaros. Tā kā Komisija attiecībā uz pamatlietā izvērtējamo “pasaules mēroga” aizliegtu vienošanos jau esot uzsākusi lietas izskatīšanu atbilstoši EKL 81. pantam un piemērojusi sodus, jaunas procedūras tajā pašā lietā uzsākšana nozīmētu “ne bis in idem” principa pārkāpumu. Turklāt *Krajský soud v Brně* arī atzina, ka saskaņā ar Regulas Nr. 1/2003 11. panta 6. punkta pirmo teikumu *Úřad pro ochranu hospodářské soutěže* vairs nebija kompetences izskatīt attiecīgo lietu, pamatojoties uz EKL 81. pantu.
- 32 *Úřad pro ochranu hospodářské soutěže* par *Krajský soud v Brně* spriedumu iesniedza kasācijas sūdzību *Nejvyšší správní soud* [Augstākajā administratīvajā tiesā]. Tā uzskata, ka tai joprojām ir kompetence ierosināt lietu attiecībā uz prasītāju pamatlietā darbību par laiku līdz brīdim, kad Čehijas Republika pievienojās Eiropas Savienībai, jo Komisija līdz šim datumam nevarēja ierosināt lietu par Čehijas Republikā izdarītajiem pārkāpumiem. Šī iestāde uzskata, ka pasaules mēroga aizliedztās vienošanās sodīšana dažādās jurisdikcijās nenozīmē “ne bis in idem” principa pārkāpumu. *Úřad pro ochranu hospodářské soutěže* ir norādījusi, ka Komisija un tā pati esot izskatījušas šīs aizliedztās vienošanās radītās teritoriāli dažādās sekas. Turklāt Tiesas judikatūra, kas izriet no 1969. gada 13. februāra sprieduma lietā 14/68 *Wilhelm* u.c. (*Recueil*, 1. lpp.), ļaujot paralēli piemērot Savienības konkurences tiesības un valsts konkurences tiesības.
- 33 Ar 2009. gada 10. aprīļa spriedumu *Nejvyšší správní soud* atcēla *Krajský soud v Brně* spriedumu.
- 34 *Nejvyšší správní soud* atzina, ka *Krajský soud v Brně* kļūdaini ir nospriedusi, ka attiecīgo uzņēmumu dalība aizliedgtā vienošanās ir turpināts pārkāpums. Tā uzskatīja, ka ir jākonstatē divu atsevišķu pārkāpumu pastāvēšana, jo brīdis, kad Čehijas Republika pievienojās Eiropas Savienībai, šajā ziņā esot noteicošs datums, ņemot vērā ar to saistīto kompetences maiņu. Šī tiesa uzskatā, ka līdz Čehijas Republikas pievienošanās Eiropas Savienībai aizliedgtā vienošanās, kas norisinājās Čehijas Republikas teritorijā, ietilpa ekskluzīvā valsts kompetencē un pret to varēja ierosināt lietu tikai saskaņā ar valsts tiesību aktiem. *Nejvyšší správní soud* līdz ar to nodeva lietu atpakaļ *Krajský soud v Brně* jauna nolēmuma pieņemšanai.
- 35 *Krajský soud v Brně* norāda, ka, lai arī atbilstoši Likuma Nr. 150/2002 *Sb.* par Administratīvā procesa kodeksu (*Zákon č. 150/2002 Sb., soudní řád správní*) 110. panta 3. punktam tai ir jāievēro *Nejvyšší správní soud* paustais juridiskais viedoklis, tā tomēr uzskata par vajadzīgu noskaidrot dažus Savienības tiesību jautājumus, kas rodas saistībā ar Čehijas Republikas pievienošanos Eiropas Savienībai 2004. gada 1. maijā, no vienas puses, un Regulas Nr. 1/2003 stāšanos spēkā, no otras puses.

36 Šādos apstākļos *Krajský soud v Brně* nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

- “1) Vai EKL 81. pants (jaunajā redakcijā – LESD 101. pants) un Regula [Nr. 1/2003] ir jāinterpretē tādējādi, ka šīs tiesību normas ir jāpiemēro (lietās, kuru izskatīšana sāka pēc 2004. gada 1. maija) attiecībā uz visu aizliegtās vienošanās darbības laiku, kas Čehijas Republikā sākās pirms tās pievienošanās Eiropas Savienībai (proti, pirms 2004. gada 1. maija), bet turpinājās un beidzās pēc Čehijas Republikas pievienošanās Eiropas Savienībai?
- 2) Vai Regulas [Nr. 1/2003] 11. panta 6. punkts saistībā ar tās 3. panta 1. punktu un preambulas 17. apsvērumu, saistībā ar Komisijas paziņojuma [...] 51. punktu, saistībā ar “ne bis in idem” principu atbilstoši [...] hartai [...] un saistībā ar Kopienas tiesību vispārējiem principiem ir jāinterpretē tādējādi, ka, ja Komisija pēc 2004. gada 1. maija uzsāk izskatīt lietu par EKL 81. panta pārkāpumiem un šajā lietā pieņem lēmumu pēc būtības:
 - a) no šā brīža dalībvalstu konkurences iestādes tiek automātiski atbrīvotas no kompetences izskatīt šādu rīcību;
 - b) dalībvalstu konkurences iestādes tiek atbrīvotas no kompetences piemērot šādai rīcībai valsts tiesību noteikumus, kas ietver EKL 81. pantam [...] paralēlu tiesisko regulējumu?”

Par prejudiciālajiem jautājumiem

Ievada piezīmes

- 37 Saistībā ar iesniedzējtiesas uzdoto jautājumu formulējumu ir nepieciešams sniegt šādas piezīmes. Pirmajā jautājumā, kurš attiecas uz to tiesību aktu noteikšanu, kas ir piemērojami sekām, ko Čehijas teritorijā ir radījusi pamatlietā izvērtējamā aizliegtā vienošanās, ir norādīts uz pēc Čehijas Republikas pievienošanās Eiropas Savienībai 2004. gada 1. maijā ierosinātu lietu attiecībā uz aizliegtu vienošanos, kas šis valsts teritorijā ir sākusies pirms šā datuma, ir turpinājusies un ir izbeigusies tikai pēc Čehijas Republikas pievienošanās Eiropas Savienībai. Otrais jautājums attiecas uz sekām, kādas tam, ka Komisija ir pieņēmusi lēmumu, ar kuru piemērots sods par pret konkurenci vērsto rīcību, ir uz valsts konkurences iestādes iespēju ierosināt vai turpināt izskatīt lietu attiecībā uz to pašu rīcību (“tiem pašiem faktiem”).
- 38 Šāds uzdoto jautājumu formulējums ir izskaidrojams ar to, ka iesniedzējtiesa uzskata, ka pamatlietā izvērtējamā aizliegtā vienošanās gāzes izolācijas slēgiekārtu tirgū ir atzīstama par vienotu un turpinātu pārkāpjošu rīcību, kas ir tikusi izbeigta tikai pēc Čehijas Republikas pievienošanās Eiropas Savienībai, un ka šī pret konkurenci vērsta rīcība kopumā ir izvērtējama atbilstoši tam tiesiskajam regulējumam, kurš bija spēkā tās izbeigšanas brīdī, proti, EKL 81. pantam un Regulai Nr. 1/2003.
- 39 Šajā ziņā iesniedzējtiesa, tāpat kā prasītāji pamatlietā, atsauca uz Komisijas lēmumu un uzskata, ka tajā ir piemērots sods arī par attiecīgo sabiedrību Čehijas Republikā īstenoto rīcību, kā rezultātā *Úřad pro ochranu hospodářské soutěže* pēc Čehijas Republikas pievienošanās Eiropas Savienībai un Regulas Nr. 1/2003 stāšanās spēkā nebija kompetences ierosināt lietu un piemērot sodu par attiecīgās aizliegtās vienošanās radītajām sekām šajā teritorijā, pat ne attiecībā uz laiku pirms minētās pievienošanās.
- 40 Iesniedzējtiesas lēmumā ir norādīts, ka 2004. gada 30. septembrī Komisija informēja *Úřad pro ochranu hospodářské soutěže* par to, ka tā plāno uzsākt lietas izskatīšanu attiecībā uz pamatlietā izvērtējamo aizliegto vienošanos gāzes izolācijas slēgiekārtu tirgū, precizējot, ka izvērtētā pret konkurenci vērsta

rīcība lielā mērā ir tikusi īstenota pirms 2004. gada 1. maija un ka tās ierosinātā lieta attieksies tikai uz tām ar aizliegto vienošanos saistītajām darbībām, kas ir īstenotas Savienības teritorijā pirms tās paplašināšanās 2004. gada 1. maijā.

- 41 Turklāt Komisija savos rakstveida apsvērumos ir uzsvērusi, ka lēmuma par prejudiciālu jautājumu uzdošanu 29. punktā ietvertā tās lēmuma piemērošanas jomas interpretācija ir kļūdaina un ka tās lēmums neattiecas uz tām saskaņotās rīcības sekām, kas Čehijas teritorijā realizējās pirms 2004. gada 1. maija.
- 42 Visbeidzot, no pašas iesniedzējtiesas sniegtajām norādēm izriet, ka pamatlietā izvērtējamajā *Úřad pro ochranu hospodářské soutěže* lēmumā ir ņemtas vērā tikai un vienīgi tās pret konkurenci vērstās rīcības sekas, kuras starp attiecīgajiem uzņēmumiem noslēgtā aizliegtā vienošanās Čehijas teritorijā bija radījusi pirms 2004. gada 1. maija. Līdz ar to šis lēmums attiecas vienīgi uz laikposmu pirms Čehijas Republikas pievienošanās Eiropas Savienībai.
- 43 Līdz ar to šie prejudiciālie jautājumi ir jāskata, ņemot vērā šos ievada apsvērumus.

Par pirmo jautājumu

- 44 Ar savu pirmo jautājumu iesniedzējtiesa būtībā vēlas noskaidrot, vai EKL 81. pants un Regulas Nr. 1/2003 3. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka saistībā ar lietu, kuras izskatīšana tika uzsākta pēc 2004. gada 1. maija, šīs tiesību normas var tikt piemērotas attiecībā uz tādu aizliegto vienošanos, kas kādas dalībvalsts teritorijā, kura pievienojās Eiropas Savienībai 2004. gada 1. maijā, ir radījusi sekas laikposmos pirms šā datuma.
- 45 Šajā ziņā ir jāatgādina, ka attiecībā uz EKL 81. panta un Regulas Nr. 1/2003 interpretāciju un piemērošanu ir jāņem vērā tādas valsts kā Čehijas Republika, kas kopš 2004. gada 1. maija ir kļuvusi par Eiropas Savienības dalībvalsti, īpašā situācija (attiecībā uz Padomes 1969. gada 17. jūlija Direktīvu 69/335/EEK par netiešajiem nodokļiem, ko uzliek kapitāla piesaistīšanai (OV L 249, 25. lpp.), skat. 2007. gada 21. jūnija spriedumu lietā C-366/05 *Optimus - Telecomunicações*, Krājums, I-4985. lpp., 25. punkts, un 2009. gada 12. novembra spriedumu lietā C-441/08 *Elektrownia Pątnów II*, Krājums, I-10799. lpp., 30. punkts).
- 46 Saskaņā ar Pievienošanās akta 2. pantu pamatlīgumi un akti, ko iestādes un Eiropas Centrālā banka pieņēmusi pirms pievienošanās, no pievienošanās dienas, tātad no 2004. gada 1. maija, ir saistoši jaunajām dalībvalstīm un piemērojami tajās atbilstīgi minētajos Līgumos un šajā Aktā paredzētajiem nosacījumiem.
- 47 Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru procesuālo tiesību normām parasti ir jāattiecas uz visām lietām, kas ir uzsāktas brīdī, kad tās stājas spēkā, atšķirībā no materiālo tiesību normām, kuras parasti interpretē tā, ka tās principā neattiecas uz situācijām, kas izveidojušās pirms to stāšanās spēkā (skat. 1981. gada 12. novembra spriedumu apvienotajās lietās no 212/80 līdz 217/80 *Meridionale Industria Salumi* u.c., *Recueil*, 2735. lpp., 9. punkts; 1993. gada 6. jūlija spriedumu apvienotajās lietās C-121/91 un C-122/91 *CT Control (Rotterdam)* un *JCT Benelux*/Komisija, *Recueil*, I-3873. lpp., 22. punkts; 2006. gada 23. februāra spriedumu lietā C-201/04 *Molenbergnatie*, Krājums, I-2049. lpp., 31. punkts, kā arī 2008. gada 14. februāra spriedumu lietā C-450/06 *Varec*, Krājums, I-581. lpp., 27. punkts).
- 48 Regulā Nr. 1/2003 ir ietvertas kā procesuālo, tā arī materiālo tiesību normas.
- 49 Kā savu secinājumu 43. punktā norādījusi ģenerāladvokāte, šīs regulas 3. panta 1. punktā, līdzīgi kā EKL 81. pantā, ir ietverti saturiski noteikumi par to, kā konkurences iestādēm jāvērtē nolīgumi starp uzņēmumiem, un kas tādējādi ir Savienības materiālo tiesību normas.

- 50 Šādas materiālo tiesību normas principā nevar tikt piemērotas ar atpakaļejošu spēku, neatkarīgi no tā, vai tāda piemērošana ieinteresētajām personām būtu labvēlīga vai nelabvēlīga. Tiesiskās drošības princips noteic, ka visas faktiskās situācijas principā, ja nav skaidri paredzēts pretējais, ir jāizvērtē, ņemot vērā attiecīgajā brīdī spēkā esošās tiesību normas (šajā ziņā skat. 2010. gada 22. decembra spriedumu lietā C-120/08 *Bavaria*, Krājums, I-13393. lpp., 40. un 41. punkts).
- 51 No pastāvīgās judikatūras izriet, ka, lai nodrošinātu tiesiskās drošības un tiesiskās palāvības aizsardzības principu ievērošanu, Savienības materiālo tiesību normas ir jāinterpretē tā, ka tās attiecas uz situācijām, kas radušās pirms to stāšanās spēkā, tikai tad, ja no to redakcijas, mērķiem vai struktūras skaidri izriet, ka tām ir jāpiešķir šāds spēks (skat. 2011. gada 24. marta spriedumu lietā C-369/09 P *ISD Polska* u.c./Komisija, Krājums, I-2011. lpp., 98. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 52 Tomēr šajā lietā no EKL 81. panta, Regulas Nr. 1/2003 3. panta un Pievienošanās akta redakcijas, mērķiem vai struktūras nav skaidri noprotams, ka šīs divas tiesību normas būtu piemērojamas ar atpakaļejošu spēku.
- 53 Šos konstatējumus neatspēko arī prasītāju pamatlietā norādītie argumenti.
- 54 Pirmkārt, atsevišķi prasītāji pamatlietā ir mēģinājuši atsaukties uz 62. un 63. punktu 1989. gada 17. oktobra spriedumā apvienotajās lietās no 97/87 līdz 99/87 *Dow Chemical Ibérica* u.c./Komisija (*Recueil*, 3165. lpp.), lai apgalvotu, ka šajā lietā Regulas Nr. 1/2003 3. panta 1. punkta piemērojamība nevar tikt ierobežota tikai ar tiem pārkāpumiem, kas izdarīti pēc Čehijas Republikas pievienošanās Eiropas Savienībai, un ka Komisijai bija kompetence piemērot sodu par pret konkurenci vērsto rīcību, kas tika īstenota šīs valsts teritorijā pirms iepriekš minētās pievienošanās.
- 55 Šajā ziņā ir jāatgādina, ka iepriekš minētā sprieduma apvienotajās lietās *Dow Chemical Ibérica* u.c./Komisija 62. punktā Tiesa bija nospriedusi, ka kopš Spānijas Karalistes pievienošanās [Eiropas Savienībai] 1986. gada 1. janvārī šajā jaunajā dalībvalstī bija piemērojama Padomes 1962. gada 6. februāra Regula Nr. 17, Pirmā Regula par Līguma [81.] un [82.] panta īstenošanu (OV 1962, 13, 204. lpp.), kā rezultātā Spānijā dibinātie uzņēmumi, sākot no 1986. gada 1. janvāra, varēja tikt pakļauti pārbaudēm. No šā paša sprieduma 63. punkta izriet, ka pēc šā datuma Komisijas izmeklēšanas pilnvaras attiecībā uz Spānijā dibinātajiem uzņēmumiem nevarēja būt ierobežotas tikai ar to rīcību, kas ir īstenota pēc iepriekš minētās pievienošanās, un tādējādi varēja attiekties arī uz pirms šā datuma īstenotu rīcību.
- 56 Tomēr lieta, saistībā ar kuru tika taisīts iepriekš minētais spriedums apvienotajās lietās *Dow Chemical Ibérica* u.c./Komisija, attiecās nevis uz materiālo tiesību normu piemērošanu, bet gan tikai uz procesuālo tiesību normu piemērošanu, konkrētajā gadījumā – uz noteikumu par Komisijas veiktajām kratīšanām uzņēmumu telpās piemērošanu.
- 57 Iepriekš minētajā spriedumā apvienotajās lietās *Dow Chemical Ibérica* u.c./Komisija turpretī nav ietvertas nekādas norādes par to, vai Savienības materiālo tiesību normas konkurences jomā ir piemērojamas tādām pret konkurenci vērstām sekām, ko kāda aizliegta vienošanās kādas jaunas dalībvalsts teritorijā ir radījusi laikposmā pirms šīs valsts pievienošanās Eiropas Savienībai.
- 58 Otrkārt, atsevišķi prasītāji pamatlietā ir norādījuši uz judikatūru, saskaņā ar kuru jauna norma ir tūlītēji piemērojama situācijas, kas radusies iepriekšējās normas spēkā esamības laikā, turpmākajām sekām, lai apgalvotu, ka pēc kādas valsts pievienošanās Eiropas Savienībai Savienības tiesības ir tūlītēji piemērojamas faktiskās situācijas, kas ir radusies pirms šīs pievienošanās, novērtēšanai. 1997. gada 2. oktobra sprieduma lietā C-122/96 *Saldanha* un *MTS* (*Recueil*, I-5325. lpp.) 14. punktā, uz kuru īpaši ir atsaukušās attiecīgās sabiedrības, Tiesa esot nospriedusi, ka, ja aktā par valsts, šajā gadījumā – Austrijas Republikas, pievienošanās nosacījumiem nav speciālas normas par kāda EK līguma noteikuma

piemērošanu, tad šis noteikums ir jāuzskata par tūlītēji piemērojamu un saistošu šai dalībvalstij pēc tās pievienošanās, līdz ar ko tas ir piemērojams situācijās, kas radusies pirms jaunās dalībvalsts pievienošanās [Kopienām], turpmākajām sekām.

- 59 Uz šādu argumentu nevar atsaukties, lai panāktu EKL 81. panta un Regulas Nr. 1/2003 piemērošanu ar atpakaļejošu spēku attiecībā uz darbībām, kas tika īstenotas pirms kādas valsts pievienošanās Eiropas Savienībai.
- 60 EKL 81. panta un Regulas Nr. 1/2003 3. panta 1. punkta noteikumi ir piemērojami iespējamajām pret konkurenci vērstajām sekām, ko pamatlietā izvērtējamā aizliegtā vienošanās ir radījusi Čehijas teritorijā, tikai tiktāl, ciktāl par šīm sekām ir jāpiemēro sods, ievērojot, ka tās ir radušās laikposmā no 2004. gada 1. maija. Tomēr, kā konstatēts šā sprieduma 42. punktā, no lēmuma par prejudiciālu jautājumu uzdošanu izriet, ka pamatlietā tika izvērtēts Čehijas Republikas konkurences tiesiskā regulējuma pārkāpums, kurš tika izbeigts pirms šīs valsts pievienošanās Eiropas Savienībai. *Úřad pro ochranu hospodářské soutěže* attiecībā uz to pret konkurenci vērsto darbību sekām, kas tika īstenotas Čehijas teritorijā pirms šī datuma, esot vienīgi piemērojusi valsts konkurences tiesības. Tā neesot ierosinājusi lietu attiecībā uz darbību, kas tika īstenotas pirms šīs pievienošanās, nākotnē radītajām sekām.
- 61 Treškārt, atsevišķi prasītāji pamatlietā ir apgalvojuši, ka Likuma par konkurences aizsardzību, kas Čehijas Republikā bija piemērojams pirms 2004. gada 1. maija, 3. panta 1. punktā pēc būtības esot ietverts tāds pats nolīgumu un saskaņotu darbību aizliegums kā EKL 81. pantā paredzētais un ka pirms Čehijas Republikas pievienošanās Eiropas Savienībai Čehijas konkurences tiesības pārsvarā jau esot bijušas pielāgotas šajā jomā pastāvošajām Savienības tiesībām. Eiropas līguma par asociācijas izveidošanu starp Eiropas Kopienām un to dalībvalstīm, no vienas puses, un Čehijas Republiku, no otras puses (OV 1994, L 360, 2. lpp.), kas parakstīts 1993. gada 4. oktobrī Luksemburgā un stājies spēkā 1995. gada 1. februārī, 64. pantā jau esot bijis ietverts EKL 81. pantam analogs noteikums. Kā apgalvo šie prasītāji pamatlietā, Čehijas Republikas pievienošanās Eiropas Savienībai sekas tādējādi neesot bijušas tādas, ka šajā valstī attiecībā uz sabiedrībām tiek radīti jauni noteikumi, kas aizliedz kādas darbības, kuras līdz tam ir bijušas likumīgas. EKL 81. panta piemērošana attiecībā uz visu pamatlietā izvērtējamo aizliegto vienošanos, tai skaitā tai tās daļai, kas tika īstenota pirms šīs pievienošanās, neradot tiesiskās drošības principa pārkāpumu saistībā ar attiecīgajiem uzņēmumiem.
- 62 Šajā ziņā ir jānorāda, ka pirms 2004. gada 1. maija attiecībā uz Čehijas teritorijā radītajām pret konkurenci vērstajām sekām vienīgi valsts iestādēm bija kompetence piemērot un ieviest gan valsts tiesības, gan iepriekš minēto Eiropas līgumu. Turklāt pirms šā datuma Regula Nr. 1/2003 – kuras 3. panta 1. punktā pirmoreiz bija paredzēts dažādu valsts konkurences iestāžu pienākums tajā noteiktajos gadījumos paralēli piemērot EKL 81. pantu un valsts konkurences tiesības – nebija piemērojama nedz vecajās, nedz jaunajās dalībvalstīs. Atbilstoši Regulas Nr. 1/2003 45. panta otrajai daļai šī regula ir piemērojama, tikai sākot no 2004. gada 1. maija.
- 63 Atsevišķi prasītāji pamatlietā tāpat ir norādījuši, ka vieglāka soda atpakaļejoša spēka princips pamatojot to, lai pamatlietā izvērtējamās aizliegtās vienošanās pret konkurenci vērstās sekas, kas tika radītas Čehijas teritorijā pirms 2004. gada 1. maija, tiktu novērtētas atbilstoši EKL 81. pantam un Regulai Nr. 1/2003. Šis sabiedrības uzskats, ka šis princips, kuru krimināltiesību jomā ir atzinusi arī Tiesa, ir piemērojams arī konkurences tiesību jomā ar administratīviem pārkāpumiem saistītos procesos.
- 64 Šajā ziņā ir jāatgādina, ka vieglāka soda atpakaļejoša spēka princips, kas ir daļa no dalībvalstu kopējām konstitucionālajām tradīcijām un ir neatņemama Savienības vispārējo tiesību principu sastāvdaļa, kuru ievērošanu nodrošina Tiesa (2005. gada 3. maija spriedums apvienotajās lietās C-387/02, C-391/02 un C-403/02 *Berlusconi* u.c., Krājums, I-3565. lpp., 67. un 68. punkts; 2008. gada 11. marta spriedums lietā C-420/06 *Jager*, Krājums, I-1315. lpp., 59. punkts, kā arī 2011. gada 28. aprīļa spriedums lietā C-61/11 PPU *El Dridi*, Krājums, I-3015. lpp., 61. punkts), ir minēts arī hartas 49. panta 1. punkta trešajā teikumā.

- 65 Tomēr ir jānorāda, ka, atsaucoties uz šādu principu, prasītāji pamatlietā nelūdz piemērot vieglāku sodu par laikposmu pirms 2004. gada 1. maija, bet patiesībā vēlas panākt to, lai *Úřad pro ochranu hospodářské soutěže* nepieņemtu nekādu galīgo lēmumu attiecībā uz pamatlietā izvērtējamās aizliegtās vienošanās radītajām sekām Čehijas teritorijā. Šīs sabiedrības vēlas, lai vieglāka soda atpakaļejoša spēka princips gala rezultātā tiktu interpretēts tādējādi, ka šai iestādei nav pilnvaru piemērot sodu par šo aizliegto vienošanos saistībā ar laikposmu pirms 2004. gada 1. maija, un lai tiktu uzskatīts, ka uz tās šajā laikposmā radītajām pret konkurenci vērstajām sekām jau attiecas Komisijas lēmums.
- 66 Kā savu secinājumu 61. punktā norādījusi ģenerālvokāte, ar šādiem argumentiem tiek apstrīdēta *Úřad pro ochranu hospodářské soutěže* naudas sodu uzlikšanas kompetence kā tāda. Šāds jautājums ir saistīts ar Regulas Nr. 1/2003 11. panta 6. punkta interpretāciju, kā arī “ne bis in idem” principu, kuri tiks izvērtēti otrā jautājuma ietvaros, un nevis ar vieglāka soda atpakaļejoša spēka principu.
- 67 Līdz ar to uz pirmo jautājumu ir jāatbild, ka EKL 81. panta un Regulas Nr. 1/2003 3. panta 1. punkta noteikumi ir jāinterpretē tādējādi, ka saistībā ar lietu, kuras izskatīšana tika uzsākta pēc 2004. gada 1. maija, šīs tiesību normas nav piemērojamas attiecībā uz tādu aizliegtu vienošanos, kas kādas dalībvalsts teritorijā, kura Eiropas Savienībai pievienojās 2004. gada 1. maijā, ir radījusi sekas laikposmos pirms šā datuma.

Par otro jautājumu

- 68 Uzdodot otro jautājumu, kuru veido divas daļas, iesniedzējtiesa būtībā vēlas noskaidrot, vai naudas soda piemērošanas procedūra, ko Komisija ir uzsākusi pēc 2004. gada 1. maija, pastāvīgi liedz tādas dalībvalsts konkurences iestādei, kura Eiropas Savienībai ir pievienojusies iepriekš minētajā datumā, pamatojoties uz valsts konkurences tiesību normām, ierosināt lietu attiecībā uz aizliegtu vienošanos, kas ir radījusi sekas attiecīgās valsts teritorijā pirms tās pievienošanās Eiropas Savienībai. Šajā ziņā iesniedzējtiesa, pirmkārt, lūdz sniegt skaidrojumu par Regulas Nr. 1/2003 11. panta 6. punkta saistībā ar tās 3. panta 1. punktu interpretāciju un par valsts konkurences iestādes un Komisijas kompetences nošķiršanu šādas lietas ierosināšanai. Otrkārt, iesniedzējtiesa jautā Tiesai par rīcības brīvību, kas ir šai iestādei, lai piemērotu valsts konkurences tiesības, saistībā ar “ne bis in idem” principu.

Valsts un Savienības iestāžu konkurences jomā pastāvošās kompetences nošķiršana lietās par aizliegtām vienošanām

- 69 Iesniedzējtiesa un prasītāji pamatlietā uzskata, ka atbilstoši Regulas Nr. 1/2003 11. panta 6. punkta un 3. panta 1. punkta apvienotajiem noteikumiem *Úřad pro ochranu hospodářské soutěže* galīgi tika atbrīvota no savas kompetences ierosināt lietu attiecībā uz pamatlietā aplūkojamo aizliegto vienošanos tajā brīdī, kad Komisija ierosināja lietu par naudas soda uzlikšanu. EBTA Uzraudzības iestāde uzskata, ka Regulas Nr. 1/2003 11. panta 6. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka valsts konkurences iestādes tiek atbrīvotas no to kompetences piemērot valsts konkurences tiesības, tiklīdz Komisija ir ierosinājusi lietu attiecībā uz tiem pašiem faktiem kā tie, kas tiek izvērtēti minēto iestāžu ierosinātajā lietā.
- 70 Nenoliedzami, Regulas Nr. 1/2003 11. panta 6. punktā – atbilstoši kuram dalībvalstu konkurences iestādes tiek atbrīvotas no to kompetences piemērot EKL 81. un 82. pantu, ja Komisija ir uzsākusi lietas izskatīšanu, lai pieņemtu lēmumu saskaņā ar šīs regulas III nodaļu – ir ietverta procesuālo tiesību norma, un tas līdz ar to, sākot no 2004. gada 1. maija, ir piemērojams visās dalībvalstīs, tai skaitā saistībā ar aizliegtu vienošanos jomā ierosinātajām lietām, kas attiecas uz situācijām, kuras ir radušās pirms šā datuma.
- 71 Vispirms ir jāatgādina, ka šajā gadījumā pamatlietā aplūkojamais *Úřad pro ochranu hospodářské soutěže* lēmums attiecās tikai un vienīgi uz tām pret konkurenci vērstajām sekām, kuras pamatlietā izvērtējamā aizliegtā vienošanās bija radījusi pirms 2004. gada 1. maija, un tādējādi tas attiecās uz laikposmu pirms Čehijas Republikas pievienošanās Eiropas Savienībai, kura laikā EKL 81. pants šajā valstī nebija

piemērojams. Regulas Nr. 1/2003 11. panta 6. punkta noteikumi attiecībā uz šo laikposmu *a priori* nevar liegt tādu valsts konkurences tiesību normu kā Likuma par konkurences aizsardzību 3. pantā paredzētās tiesību normas piemērošanu.

- 72 Tomēr ir jāizvērtē, kādā apmērā valsts konkurences iestādes atbilstoši Regulas Nr. 1/2003 11. panta 6. punktam ir atbrīvotas no to kompetences tiktāl, ciktāl prasītāji pamatlietā un EBTA Uzraudzības iestāde uzskata, ka pēc iepriekš minētās regulas spēkā stāšanās 2004. gada 1. maijā šīs iestādes ne vien ir atbrīvotas no to kompetences piemērot EKL 81. un 82. pantu, bet arī galīgi ir atbrīvotas no to kompetences piemērot valsts konkurences tiesības attiecībā uz darbībām, kas var ietekmēt tirdzniecību starp dalībvalstīm un kas jau ir Komisijas lēmuma priekšmets.
- 73 Interpretējot Savienības tiesību normu, ir jāņem vērā ne tikai tās formulējums, bet arī tās konteksts un tiesiskā regulējuma, kura sastāvdaļa tā ir, mērķi (skat. it īpaši 1983. gada 17. novembra spriedumu lietā C-292/82 *Merck, Recueil*, 3781. lpp., 12. punkts, un 2010. gada 7. oktobra spriedumu lietā C-162/09 *Lassal*, Krājums, I-9217. lpp., 49. punkts).
- 74 Kā savu secinājumu 77. punktā norādījusi ģenerālvokāte un kā atzīmējusi arī lielākā daļa no ieinteresētajām personām, kas ir iesniegušas savus apsvērumus Tiesā, Regulas Nr. 1/2003 11. panta 6. punkts saturiskajā ziņā ir cieši saistīts ar šīs regulas 3. panta 1. punktu.
- 75 Vienlaicīgi aplūkojot šīs abas tiesību normas, var secināt, ka, tiklīdz Komisija ir uzsākusi izskatīt lietu, lai pieņemtu lēmumu saskaņā ar Regulas Nr. 1/2003 III nodaļu, valsts konkurences iestādes vairs nedrīkst piemērot ne vien Savienības konkurences tiesības, bet arī daļu no attiecīgajām valsts konkurences tiesību normām.
- 76 Tās valsts konkurences tiesību normu daļas, kas ir piemērojamas arī turpmāk, ir minētas Regulas Nr. 1/2003 3. panta 2. un 3. punktā un precizētas šīs regulas preambulas 8. un 9. apsvērumā. Šīs regulas 3. panta 2. punkta pēdējā teikumā un 3. panta 3. punktā ir noteikts, ka valsts konkurences iestādes var piemērot stingrākus valsts tiesību aktus, kas aizliedz vai paredz sodu par “vienpusēju darbību, kurā iesaistīti uzņēmumi”, un tās katrā ziņā var piemērot valsts tiesību aktus attiecībā uz apvienošanas kontroli un tādus valsts tiesību aktus, kas par galveno izvirza citādu mērķi nekā EKL 81. un 82. pantā izvirzīto.
- 77 Regulas Nr. 1/2003 3. panta 1. punkta pirmajā teikumā ir paredzēta cieša saikne starp EKL 81. pantā noteikto aizliegumu slēgt aizliegtas vienošanās un atbilstošajām valsts konkurences tiesību normām. Ja valsts konkurences iestāde nolīgumam starp uzņēmumiem, kas var ietekmēt tirdzniecību starp dalībvalstīm EKL 81. panta izpratnē, piemēro valsts tiesībās noteikto aizliegumu slēgt aizliegtas vienošanās, šādā gadījumā saskaņā ar Regulas Nr. 1/2003 3. panta 1. punkta pirmo teikumu paralēli ir jāpiemēro arī EKL 81. pants.
- 78 Tiktāl, ciktāl valsts konkurences iestāde atbilstoši Regulas Nr. 1/2003 11. panta 6. punkta pirmajam teikumam nedrīkst piemērot EKL 81. pantu, ja Komisija ir uzsākusi izskatīt lietu, lai pieņemtu lēmumu saskaņā ar šīs regulas III nodaļu, šī valsts iestāde zaudē arī iespēju piemērot valsts tiesību normas, kurās ir paredzēts aizliegtu vienošanos aizliegums.
- 79 Regulā Nr. 1/2003 tomēr nav norādīts, ka tas, ka Komisija ir uzsākusi izskatīt lietu, pastāvīgi un galīgi atbrīvo valsts konkurences iestādes no to kompetences piemērot valsts tiesību aktus konkurences jomā.
- 80 Kā savos rakstveida apsvērumos ir norādījusi Komisija, valsts konkurences iestāžu kompetence tiek atjaunota, tiklīdz ir pabeigts Komisijas uzsāktais process.

- 81 Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru Savienības tiesības un valsts tiesības konkurences jomā ir piemērojamas paralēli (iepriekš minētais spriedums lietā *Wilhelm* u.c., 3. punkts; 2003. gada 9. septembra spriedums lietā *C-137/00 Milk Marque* un *National Farmers' Union, Recueil*, I-7975. lpp., 61. punkts, kā arī 2006. gada 13. jūlija spriedums apvienotajās lietās no *C-295/04* līdz *C-298/04 Manfredi* u.c., Krājums, I-6619. lpp., 38. punkts). Savienības un valsts konkurences tiesībās konkurenci ierobežojošās darbības tiek aplūkotas dažādos aspektos (skat. iepriekš minēto spriedumu lietā *Wilhelm* u.c., 3. punkts; iepriekš minēto spriedumu apvienotajās lietās *Manfredi* u.c., 38. punkts, kā arī 2010. gada 14. septembra spriedumu lietā *C-550/07 P Akzo Nobel Chemicals* un *Akros Chemicals/Komisija*, Krājums, I-8301. lpp., 103. punkts) un to piemērošanas jomas savstarpēji nepārklājas (2009. gada 1. oktobra spriedums lietā *C-505/07 Compañía Española de Comercialización de Aceite*, Krājums, I-8963. lpp., 52. punkts).
- 82 Regulas Nr. 1/2003 pieņemšana šo situāciju nav izmainījusi.
- 83 Šādu interpretāciju apstiprina arī tas, ka atbilstoši Komisijas iesniegtajam Priekšlikumam Padomes regulai par EK līguma 81. un 82. pantā nostiprināto konkurences noteikumu īstenošanu un par Regulas (EEK) Nr. 1017/68, (EEK) Nr. 2988/74, (EEK) Nr. 4056/86 un (EEK) Nr. 3975/87 grozīšanu (COM(2000) 582, galīgā redakcija) (OV 2000, C 365 E, 284. lpp.) Regulas Nr. 1/2003 3. pantam būtu bijis jābūt formulētam tādējādi, ka gadījumā, ja aizliegta vienošanās EKL 81. panta izpratnē vai dominējošā stāvokļa ļaunprātīga izmantošana EKL 82. panta izpratnē var ietekmēt tirdzniecību starp dalībvalstīm, tad Savienības konkurences tiesības ir vienīgās piemērojamās tiesības, izslēdzot valstu konkurences tiesību aktu piemērojamību. Tomēr – pretēji Komisijas sākotnēji ierosinātajam – Regulas Nr. 1/2003 3. pantā ir atļauts vienai un tai pašai lietai piemērot gan Savienības konkurences tiesību normas (EKL 81. un 82. pants), gan šajā jomā pastāvošos valsts tiesību aktus.
- 84 Turklāt atbilstoši Regulas Nr. 1/2003 16. panta 2. punktam, ja dalībvalstu konkurences iestādes atbilstoši EKL 81. vai 82. pantam lemj par nolīgumiem, lēmumiem vai darbībām, uz kurām jau attiecas Komisijas lēmums, tās nevar pieņemt lēmumus, kuri ir pretrunā Komisijas pieņemtajam lēmumam.
- 85 No šīs tiesību normas izriet, ka dalībvalstu konkurences iestādes saglabā savas tiesības rīkoties pat tad, ja Komisija pati jau ir pieņēmusi lēmumu. Šajā tiesību normā ir paredzēts, ka valsts iestādes drīkst uzsākt lietas izskatīšanu pēc tam, kad to jau ir uzsākusi Komisija, bet ir liegts nonākt pretrunā Komisijas jau pieņemtam lēmumam.
- 86 Regulas Nr. 1/2003 16. panta 2. punkts atbilstoši tā formulējumam šķietami paredz, ka valsts konkurences iestādēm ir jāpiemēro vienīgi Savienības konkurences tiesības. Tomēr šādam pašam tiesiskajam regulējumam *a fortiori* ir jābūt piemērojamam arī tādā gadījumā, kad valsts konkurences iestādes plāno piemērot valsts konkurences tiesības. Tā kā šīs iestādes var piemērot Savienības tiesības arī pēc tam, kad Komisija ir pieņēmusi lēmumu, tām *a fortiori* ir jābūt arī iespējai piemērot to valsts tiesības, ar nosacījumu, ka tās ievēro Savienības tiesību prasības atbilstoši Regulas Nr. 1/2003 3. pantam.
- 87 Regulas Nr. 1/2003 16. panta 2. punkta piemērojamību nevar ierobežot tikai ar gadījumu, kad saskaņā ar Regulas Nr. 1/2003 10. pantu Komisija iepriekš ir konstatējusi, ka EKL 81. vai 82. pants nav piemērojams. Pretēji iesniedzējtiesas un atsevišķu prasītāju pamatlietā viedoklim Regulas Nr. 1/2003 16. panta 2. punkts atbilstoši tā ļoti vispārīgajam formulējumam un vietai regulas struktūrā nodaļā par “sadarbību” attiecas uz visiem iespējamiem lēmumiem, kādus Komisija, pamatojoties uz Regulu Nr. 1/2003, var būt pieņēmusi, un nekādā gadījumā neattiecas tikai uz vienu konkrētu lēmuma veidu.
- 88 Atsevišķi prasītāji pamatlietā ir mēģinājuši atsaukties arī uz Regulas Nr. 1/2003 preambulas 18. apsvērumu, atbilstoši kuram, lai nodrošinātu, ka ar lietām nodarbojas vispiemērotākās iestādes konkurences iestāžu tīklā, konkurences iestādēm ir jāļauj apturēt vai izbeigt lietu, pamatojoties uz to,

ka cita iestāde nodarbojas vai ir jau nodarbojusies ar to, ar mērķi, lai ar katru lietu nodarbojas viena iestāde. Viens no prasītājiem pamatlietā ir norādījis uz šo apsvērumu, lai apgalvotu, ka minētās regulas pamatā ir princips, saskaņā ar kuru katra lieta ir jāizskata tikai vienai iestādei, proti, tai, kas ir tam vispiemērotākā.

89 Regulas Nr. 1/2003 preambulas 18. apsvērumu tomēr nevar interpretēt tādējādi, ka Savienības likumdevējs ir vēlējis liegt valsts iestādēm kompetenci piemērot valsts konkurences tiesības, ja Komisija pati ir pieņēmusi lēmumu.

90 Šis apsvērumus nav saistīts ar Regulas Nr. 1/2003 11. panta 6. punktā paredzēto valsts iestāžu atbrīvojumu no to kompetences. Tas ir lasāms kopā ar šīs regulas 13. pantu, atbilstoši kuram katrai valsts konkurences iestādei konkurences iestāžu tīklā ir iespēja – un nevis pienākums – apturēt tās uzsākto procesu vai noraidīt tajā iesniegto sūdzību, ja kāda no šajā tīklā ietilpstošajām valsts iestādēm jau izskata šo pašu lietu. Regulas Nr. 1/2003 13. pantā un tās preambulas 18. apsvērumā ir atspoguļota plašā rīcības brīvība, kas piemīt minētajā tīklā ietilpstošajām valsts iestādēm, lai nodrošinātu, ka ar lietām nodarbojas vispiemērotākās iestādes konkurences iestāžu tīklā.

91 No šā sprieduma 74.–90. punktā izklāstītajiem apsvērumiem izriet, ka atbilstoši Regulas Nr. 1/2003 11. panta 6. punktam, lasot to kopā ar šīs pašas regulas 3. panta 1. punktu, valsts konkurences iestāde pastāvīgi un galīgi netiek atbrīvota no tās kompetences piemērot valsts konkurences tiesības, ja Komisija ir uzsākusi izskatīt lietu, lai pieņemtu lēmumu saskaņā ar Regulas Nr. 1/2003 III nodaļu. *A fortiori* tādā situācijā kā pamatlietā, kad dalībvalsts konkurences iestāde, piemērojot valsts konkurences tiesības, ir noteikusi sodu par aizliegtas vienošanās šīs dalībvalsts teritorijā laikposmā pirms tās pievienošanās Eiropas Savienībai radītajām pret konkurenci vērstajām sekām, Regulas Nr. 1/2003 11. panta 6. punkta un 3. panta 1. punkta apvienotie noteikumi attiecībā uz šiem laikposmiem nevar liegt valsts konkurences tiesību normu piemērošanu.

92 Līdz ar to uz otrā jautājuma pirmo daļu ir jāatbild, ka tas, ka Komisija saskaņā ar Regulas Nr. 1/2003 III nodaļu ir uzsākusi lietas izskatīšanu attiecībā uz aizliegtu vienošanos, atbilstoši Regulas Nr. 1/2003 11. panta 6. punktam, skatot to kopā ar tās pašas regulas 3. panta 1. punktu, nenozīmē, ka attiecīgās dalībvalsts konkurences iestāde ir atbrīvota no tās kompetences sodīt – piemērojot valsts konkurences tiesību normas – par pret konkurenci vērstajām sekām, ko šī aizliegtā vienošanās ir radījusi šīs dalībvalsts teritorijā laikposmā pirms tās pievienošanās Eiropas Savienībai.

“Ne bis in idem” princips

93 Otrā jautājuma otrā daļa attiecas uz to, vai tādā situācijā kā pamatlietā “ne bis in idem” princips liedz valsts konkurences iestādei piemērot valsts konkurences tiesības.

94 Naudas soda piemērošanas procedūrās saistībā ar konkurences tiesībām ir jāievēro “ne bis in idem” princips (šajā ziņā skat. 2002. gada 15. oktobra spriedumu apvienotajās lietās C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, no C-250/99 P līdz C-252/99 P un C-254/99 P *Limburgse Vinyl Maatschappij* u.c./Komisija, *Recueil*, I-8375. lpp., 59. punkts; 2004. gada 7. janvāra spriedumu apvienotajās lietās C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P un C-219/00 P *Aalborg Portland* u.c./Komisija, *Recueil*, I-123. lpp., 338.–340. punkts, kā arī 2006. gada 29. jūnija spriedumu lietā C-289/04 P *Showa Denko*/Komisija, Krājums, I-5859. lpp., 50. punkts). Konkurences tiesību jomā šis princips aizliedz kādu uzņēmumu atkārtoti sodīt vai ierosināt lietu par rīcību, kura vērsta pret konkurenci un par kuru tas ir sodīts vai atbildība ir noņemta ar iepriekšēju Komisijas lēmumu, kas nav pārsūdzams (iepriekš minētais spriedums apvienotajās lietās *Limburgse Vinyl Maatschappij* u.c./Komisija, 59. punkts).

- 95 Tas, ka lēmums, ar kuru *Úřad pro ochranu hospodářské soutěže* uzlika naudas sodus, attiecas uz laikposmu pirms Čehijas Republikas pievienošanās Eiropas Savienībai, ir mazsvarīgi. “Ne bis in idem” principa piemērojamība laikā Savienības tiesībās ir atkarīga nevis no datuma, kad ir radušies attiecīgie faktiskie apstākļi, par kuriem ir ierosināta lieta, bet tādā situācijā kā pamatlietā, uz kuru attiecas konkurences tiesības, – no datuma, kad ir uzsākta soda piemērošanas procedūra. 2006. gada 2. augustā, kad *Úřad pro ochranu hospodářské soutěže* uzsāka pamatlietā izvērtējamo procedūru, Čehijas Republika jau bija Eiropas Savienības dalībvalsts, un tādēļ šai iestādei bija jāievēro šis princips.
- 96 Ir jākonstatē, ka tādā situācijā kā pamatlietā “ne bis in idem” princips neliedz valsts konkurences iestādei piemērot valsts konkurences tiesības.
- 97 Tiesa konkurences tiesību lietās ir atzinusi, ka “ne bis in idem” principa piemērošana ir pakļauta trīskāršam nosacījumam – ka fakti ir vieni un tie paši, likumpārkāpējs ir viens un tas pats un aizsargātās tiesiskās intereses ir vienas un tās pašas (iepriekš minētais spriedums apvienotajās lietās *Aalborg Portland u.c./Komisija*, 338. punkts).
- 98 Saistībā ar pamatlietu ir jākonstatē, ka katrā ziņā nav izpildīts vismaz viens no šiem paredzētajiem nosacījumiem, proti, fakti nav vieni un tie paši.
- 99 To, vai attiecīgie uzņēmumi ir īstenojuši tādu rīcību, kuras mērķis vai sekas bija nepieļaut, ierobežot vai izkropļot konkurenci, nevar novērtēt abstrakti, bet tas ir jāizvērtē, ņemot vērā konkrēto teritoriju – vai nu Savienībā, vai arī ārpus tās –, kurā attiecīgajai rīcībai bija šāds mērķis vai sekas, un laikposmu, kurā attiecīgajai rīcībai bija šāds mērķis vai sekas.
- 100 Šajā lietā iesniedzējtiesa un prasītāji pamatlietā uzskata, ka Komisijas lēmums attiecas uz Čehijas Republikas teritoriju gan par laikposmu pirms, gan pēc 2004. gada 1. maija. Par norādi, kas to apliecina, tie it īpaši uzskata apstākli, ka Komisija šajā lēmumā runā par pasaules mēroga aizliegtu vienošanos un nav skaidri izslēgusi Čehijas Republikas teritoriju no sava lēmuma piemērošanas jomas.
- 101 Šajā ziņā vispirms ir jānorāda, ka vairākās Komisijas lēmuma daļās ir konkrēti norādīts uz pamatlietā izvērtējamās aizliegtās vienošanās radītajām sekām Eiropas Kopienā un EEZ, *expressis verbis* minot “toreizējās dalībvalstis” un EEZ līguma “toreizējās līgumslēdzējas valstis”. Tāpat, kā jau norādīts šā sprieduma 41. punktā, šajā lēmumā nav piemērots sods par iespējamajām šīs aizliegtās vienošanās radītajām pret konkurenci vērstajām sekām Čehijas Republikas teritorijā laikposmā pirms šīs valsts pievienošanās Eiropas Savienībai. Visbeidzot no naudas sodu aprēķināšanas kārtības izriet, ka Komisija savā lēmumā nav ņemusi vērā valstis, kas Eiropas Savienībai pievienojās 2004. gada 1. maijā. Saskaņā ar Komisijas lēmuma pamatojuma daļas 478. punktu par pamatu naudas sodu aprēķināšanai tika ņemts minētās aizliegtās vienošanās dalībnieku apgrozījums EEZ 2003. gadā.
- 102 Līdz ar to jāsecina, ka Komisijas lēmums neattiecas uz pret konkurenci vērstajām sekām, ko attiecīgā aizliegtā vienošanās ir radījusi Čehijas Republikas teritorijā laikposmā pirms 2004. gada 1. maija, turpretī, kā izriet no iesniedzējtiesas sniegtās informācijas, ar *Úřad pro ochranu hospodářské soutěže* lēmumu naudas sodi ir piemēroti tikai saistībā ar šo teritoriju un par šo laikposmu.
- 103 Ņemot vērā iepriekš minēto, uz otrā jautājuma otro daļu ir jāatbild, ka “ne bis in idem” princips neliedz attiecīgās dalībvalsts konkurences iestādei piemērot naudas sodus uzņēmumiem, kas ir aizliegtās vienošanās dalībnieki, lai sodītu par pret konkurenci vērstajām sekām, ko šī aizliegtā vienošanās ir radījusi šīs dalībvalsts teritorijā pirms tās pievienošanās Eiropas Savienībai, ja naudas sodi, kas pirms minētās valsts konkurences iestādes lēmuma pieņemšanas pieņemtā Komisijas lēmumā ir piemēroti tiem pašiem aizliegtās vienošanās dalībniekiem, netika uzlikti, lai noteiktu sodu attiecībā uz šīm pašām sekām.

Par tiesāšanās izdevumiem

¹⁰⁴ Attiecībā uz lietas dalībniekiem šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēti lietas dalībnieku izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (virspalāta) nospriež:

- 1) EKL 81. panta un Padomes 2002. gada 16. decembra Regulas (EK) Nr. 1/2003 par to konkurences noteikumu īstenošanu, kas noteikti Līguma 81. un 82. pantā, 3. panta 1. punkta noteikumi ir jāinterpretē tādējādi, ka saistībā ar lietu, kuras izskatīšana tika uzsākta pēc 2004. gada 1. maija, šīs tiesību normas nav piemērojamas attiecībā uz tādu aizliegtu vienošanos, kas kādas dalībvalsts teritorijā, kura Eiropas Savienībai pievienojās 2004. gada 1. maijā, ir radījusi sekas laikposmos pirms šā datuma;
- 2) tas, ka Eiropas Komisija saskaņā ar Regulas Nr. 1/2003 III nodaļu ir uzsākusi lietas izskatīšanu attiecībā uz aizliegtu vienošanos, atbilstoši Regulas Nr. 1/2003 11. panta 6. punktam, skatot to kopā ar tās pašas regulas 3. panta 1. punktu, nenozīmē, ka attiecīgās dalībvalsts konkurences iestāde ir atbrīvota no tās kompetences sodīt – piemērojot valsts konkurences tiesību normas – par pret konkurenci vērstajām sekām, ko šī aizliegtā vienošanās ir radījusi šīs dalībvalsts teritorijā laikposmos pirms tās pievienošanās Eiropas Savienībai.

“Ne bis in idem” princips neliedz attiecīgās dalībvalsts konkurences iestādei piemērot naudas sodus uzņēmumiem, kas ir aizliegtās vienošanās dalībnieki, lai sodītu par pret konkurenci vērstajām sekām, ko šī aizliegtā vienošanās ir radījusi šīs dalībvalsts teritorijā pirms tās pievienošanās Eiropas Savienībai, ja naudas sodi, kas pirms minētās valsts konkurences iestādes lēmuma pieņemšanas pieņemtā Komisijas lēmumā ir piemēroti tiem pašiem aizliegtās vienošanās dalībniekiem, netika uzlikti, lai noteiktu sodu attiecībā uz šīm pašām sekām.

[Paraksti]